

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden pénteken legalább egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 frt, félévre 2 frttal fizethetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ (Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz), a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ (Gamauf Vilmos, e. titkárhoz) ezimzendők.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Lapfelügyelő bizottság: **Paget János** elnök; **Berde Áron**, **b. Huszár Sándor**, **Mina János**, **Szabó Samu**, **Szentgyörgyi József**.

Mi okozta és okozza Gyergyóban a mezőgazdaság hátramaradását?

Számtalan tényezők folytak be arra, hogy a gazdasági téren Gyergyó azon szánandó állapotra jutott melyben jelenleg is van; de különösen egy pár évvel ezelőtt volt. Minden tényezők között legelsőbbnek és legnagyobb oknak tartom én azon hajthatatlanságot, jobban mondva érthetlenséget, melylyel a mi lófejű székelyünk bőségesen megáldatott. Nem akarom én ezzel székely atyánkfíát megsérteni, a világért sem, sőt dicséretére legyen mondva, becsületes, jámbor és istenfélő embernek tartom, de a mikor azt mondom, hogy más ember tanácsára nem szeret hallgatni, igazat mondok. A mit végez, azt azon öntudattal teszi, hogy rajta kívül senki sem végezhetné úgy el. Minden újításnak ellensége, szóval nem szeret tanulni s ha károsodik, akkor sem okul. Védelemül igen gyakran hivatkozik elődeire, elmondván, hogy „azok sem tanultak s mégis olyan hat ökör ment ki az udvarokról, milyen a faluban senkinek sem volt“.

Háttérbe szorította a mezőgazdaságot még a rendetlenül folytatott tutajozás, mely miatt a nők voltak kényszerítve arra, hogy jól vagy rosszul szántsanak, vessenek a mit lehetett, míg a férfiak a fakereskedéssel töltötték napjaikat s pusztították az erdőket. E két fő ok vetett gátat a haladásnak, ezek okozták azt, hogy ma, mikor majdnem minden vidék mezőgazdasága megkettőzött léptekkel

halad a cél felé, addig Gyergyó népe még csak most ébred mély álmából, fejrátatva az inség és nyomortól, mely egyedül volt képes visszatéríteni őt a földhöz, mely iránt oly háládatlanul viselte magát.

Valahára megbarátkozott a mi székelyünk az ekeszarvával és vetőzsákkal! Igen, megbarátkozott, mert kényszerítve volt reá. Kiürült a pénzes zacskó az erdők letarolásával, melyekre most oly gyakran emlékeznek vissza, azzal vigasztalva magokat, hogy „akkor jobb világ volt“.

Valahára, habár csigaléptekkel is, de megindult; oly gyengén jár, mint a járnai tanuló kis gyermek Járásában támogatja a papság, tanácsokkal pedig ellátják a jól berendezett iskolák, melyek közül megemlítést érdemel a gyergyó-alfalvi gazdasági szakosztálylyal megtoldott állami felső népiskola, melynek buzgó tanítói mindent elkövetnek, hogy a néppel a mezőgazdaságot kapcsolatosan a kézműiparral megkedveltessék. A mezőgazdaság 30 holdból álló területen üzetik, melyen a növénytermelésre is, de különösen az állat-tenyésztésre főgond van fordítva, azon oknál fogva, mivel Gyergyó sok hegyi kaszálóval és legelővel bir, ezeknek bősége pedig az állattenyésztésnek mentől nagyobb haszonnal való üzhetését könnyíti meg.

A kézműipari foglalkozások közül a műesztérgályozás és kosárfonás terén meglepő eredményt mutatott föl ez iskola úgy annyira, hogy már több

székely atyánkfia emeli meg a vaskalapot és lelkesedéssel szólván a mostani tanügyről, elismeri annak czélszerű és hasznos voltát.

Adja isten, hogy a mi becsületes jámbor székelyünk minél előbb vesse le régi rosz szokásait és öltse magára a haladás köpenyét. *)

Gyergyai.

Egy pár szerény nézet gazdaszatunk fejlődése érdekében.

Ezen czim alatt H. A. aláírással az „Erdélyi Gazda“ 41. számában egy cikk közöltetett, melynek írója, mint gyanitom, valamely gazdasági tanintézet hallgatója lehetett; és épen azért csodálom, hogy cikkében ezt írja: „gazdaszatunk terén a haladás áldása azért nem terjeszkedik még ott sem, a hol erre alkalom volna, mert ha akarnánk is haladni, nem tudjuk hol és miként kell kezdeni“.

Mint képzett gazda tudni fogja, hogy a mezőgazdaságnak alpha és omegája a trágya. Kezdjük tehát a haladást az alphával; fordítsunk nagyobb gondot a trágyának okszerű kezelésére és termelésére és látni fogjuk, hogy — ha gazdaságunkban semmi más változást nem teszünk is, — hozamunk még is évről évre szaporodni fog. De tekintsünk a nálunk divó trágyakezelésre s Diogenesként lámpással kereshetünk egy oly birtokot, a melyen a trágyakezelésre és termelésére kellő gond fordíttassék.

A példát mindig felőlről szoktuk várni s miután a nagybirtokosokról feltételezzük azt, hogy birtokaikat kezelve, a gazdasághoz értenek is s innen kifolyólag a trágya okszerű kezelésének és termelésének hasznos és szükséges voltát be is látják; ők volnának első sorban hivatva arra, hogy e tekintetben jó példával járjanak elől. De kérдем, hol van azon nagyobb birtok, a hol a trágya úgy kezelik, a mint azt annak mezőgazdasági fontossága megkíváná? Alkalmam volt több nagyobb birtokot megtekintetni, azonban fájdalom egyetlen egyben sem találtam a trágya rendes kezelését keresztülvive. Nézzük azomban kisebb gazdáink udvarát s azt fogjuk látni, hogy itt már sokan nemcsak felismerték a trágya jobb kezelésének szükségességét és hasznosságát, hanem azt érvényesíteni is iparkodtak és hinni akarom, hogy ha nem felőlről lefelé, majd alólról felfelé fog hatni a példa. Második conditio sine qua non, a talaj jó, maga idejében való s a termelendő növény természetéhez mért megmunkálása.

Hogy bármely birtok okszerűen kezeltesék s megfelelő hozamot adjon, arra három tényezőnek közreműködése szükséges: szakértelem, a birtok kellő felszerelése s a szükséges forgótőke. Ha ezen tényezők csak

egyike is hiányzik vagy megfelelő összhangzatban nincsen, megbomlik az egész és okszerű gazdálkodásról szó sem lehet. Azt fogják sokan erre mondani: de felszerelésre honnan venni pénzt és honnan a forgótőkét? fogadni mernék, hogy alig akad valaki, a ki a harmadik tényezőt is nélkülözni vélné, mert hiszen mi valamennyien született gazdák vagyunk. Az igaz, hogy gazdaságunk felszerelésére és a szükséges forgótőke beszerzésére 15—20% pénzt felvenni, ha volna is kitől, nem lenne tanácsos; de különösen nagyobb birtokoknál még is lehetne expedienst találni. Vegyünk fel p. o. egy 1000 holdas birtokot, mely jelenleg csak úgy van felszerelve s forgótőkével ellátva, hogy annak ugarát egyszer vagy jó esetben kétszer szántjuk, trágya annyi termeltetik, hogy legfeljebb 20—30 holdat évenként, úgy, a hogy, képesek vagyunk megtrágyázni, művelő eszközeink rosz és czélszerűtlen voltánál s igavonó állataink elégtelen száma miatt földjeinket sem jól, sem a maga idejében megmunkálni képesek nem vagyunk és e miatt aratáskor rosszabb termésünk lévén, mint kisebb gazdáink földjein, ezt az időjárásnak és minden egyébnek tulajdonítjuk, csak annak nem, a minek következtében a rosszabb termés előállott. Valjon ily esetben nem czélszerűbb volna-e a meglévő felszereléssel és forgótőkével, a trágya czélszerűbb kezelését és termelését alkalmazva, okszerűbb takarmányozást behozva, ezen birtoknak csak felét házilag kezelni, a másik felét pedig haszonbérbe adni úgy, hogy a haszonbéri idő elteltével birtokunk, ha nem jobb, de legalább régi állapotjában kerüljön vissza? Megvagyok győződve, hogy ezen házilag, de okszerűen kezelt birtok fele részéből is oly jövedelmet volnánk képesek előmutatni, mint az előbbeni rosz kezelés mellett az egész birtokból nyertünk. A haszonbérbe adott fél birtokrészből befolyó jövedelem részint a házilag kezelt, részint pedig a haszonbér leteltével szinte házi kezelés alá veendő birtok felszerelésére volna fordítandó és így be kellene következnie azon időpontnak, a midőn mind a két rész okszerű kezelés, jó művelés és a kívánatos felszerelés mellett megfelelő hozamot adna.

De tudom, hogy itt ismét azon kérdést teszik: hol kapunk haszonbérletet az elhagyott fél birtokrészre? Én azt hiszem, hogy méltányos feltételek mellett azt is lehetne találni. Ha pedig haszonbérbe adható nem volna, akkor jobb azt parlagon hagyni és legelőnek felhasználni, mint sem rosz és nem a maga idejében való munkálásával a termények előállítására mintegy kényszeríteni akarunk addig, míg az egész birtok kimerülése be nem áll, a mikor czikkiró szerint már a kabát foltozásáról szó nem lehet, mert az egész foszlófélben lévén, már a foltot sem bírja meg. Hogy pedig ezen állapot a mostani kezelés mellett be fog állani, azt tagadni nem, de állítani hátran lehet.

Czikkiró a gazdasági tanintézetektől az követeli, hogy azok a különböző viszonyok és körülmények közt

*) Mi is azt kívánjuk és reméljük.

lévő birtokok kezelésére nézve recepteket adjanak. A gazdasági tanintézeteknél ugyan általános szabályok adatnak elő, de folytonos figyelmeztetéssel a specialis körülményekre is; minden vidék specialis viszonyainak előtűntetése azonban csaknem a lehetetlenséggel határos, sőt ha a tanár csakugyan annyira a specialitásokba becsátkoznék, kérdés, hogy hallgatója azon körülmények közé kerülve felismerné-e azokat olyanokul, a milyeneknek a tanár azokat festette, vagy pedig nem? mert ez az illetőnek felfogásától függ. Az, hogy a gazdasági tanintézetek egyes tanárai a kormány költségén a szünidők alatt küldessenek ki vándortanári functiót végezni, véleményem szerint nem nagy eredményt szűlné. Ugyanis az így kiküldött tanár, legtöbb esetben azon vidék viszonyait s körülményeit nem ismerve, csak ezek tökéletes tanulmányozása után adhatna útbaigazítást, de erre hosszabb időre van szükség. De más részt azt kérdelem, mely osztály volna az, a melyre feladata volna hatni, a kisbirtokos vagy a nagybirtokos osztálya? A kisbirtokosnál áll az: hogy „verba movent, exempla trahunt“. A kisbirtokos először látni akarja azt, hogy egy vagy más eljárási mód mit eredményez és ha látja, hogy az eredmény jó, úgy azt utánozni is fogja, de csakis ezen esetben. A nagybirtokosok osztálya pedig oktatásra nem szorul, nagyobb része úgy is maga igazgatja s kezeli birtokait és így feltételezzük, hogy a gazdaság vezetéséhez szükséges tulajdonokkal is bír; de azonkívül módja és alkalmja van a gazdaság terén előforduló újításokat s haladást figyelemmel kísérni, kísérleteket tenni s így mindig a kor színvonalán maradni.

A cikk végén szerző említést tesz egy erős conservatív pártól és kívánatosnak tartja, hogy e párt elveit kifejtsék és indokolják a gazdasági lapokban. A hol conservatív párt van, ott hihetőleg liberalis is van. Ha a cikk írója conservatív párt alatt azon gazdákat érti, a kik a régi gazdálkodási módot üdvösnek tartják, tehát maradást ajánlanak, úgy inkább szeretném, ha a liberalis párt haladásának eredményei közöltetnének a lapokban, legyenek azok kedvezők vagy kedvezőtlenek, hogy így az ő tetteiken okulva, eljárásukat kövessük vagy attól óvakodjunk. — Mielőtt azonban egy vagy más eljárást követnénk, mindig a körülményeket és viszonyokat kell tekintetbe vennünk, mert valamely eljárás a nem sikerülése esetében is még feltétlenül rossznak s elvetendőnek nem tartható, miután vannak esetek, hogy oly eljárás, mely egy vidéken vagy helyen az ott uralkodó viszonyok- és körülményeknél fogva káros, más helyt más viszonyok közt hasznos lehet. Iparkodjék tehát a gazda azon körülményeket, melyek közé jutott, helyesen felismerve, ismereteit azokhoz alkalmazva értékesíteni, így a baj okát meg fogja találni, a baj felismerésével pedig könnyű lesz a megfelelő orvosságot is alkalmazni. X.

Az időjárás előjelei. *)

3. Következtetések a körlég nedvességi fokából.

A körlég víztartalmából és viszonylagos nedvességéből sok valószínűséggel következtethetünk mindig arra, hogy vajjon a bekövetkező időjárás derült vagy pedig esős lesz-e.

Valamely évszakban a körlégnek szokottnál nagyobb vízgőztartalma, vagy a viszonylagos nedvesség magas foka (tekintet nélkül az évszakra) mindig biztos jele annak, hogy a csapadékképződés küszöbön áll s a csapadékok, a körlég egyidejű hőmérséke szerint — eső vagy hó alakjában rövid időn leverődnek. A körlég csekély nedvességi foka és kevés vízgőztartma ellenben nem nyújt közelebbi kilátást csapadékok képződésére.

A körlég nedvességi viszonyából vont következtetések sokat nyerne megbízhatóságukban, ha a hőmérőn, légsúlymérőn és a szélirányon tett egyidejű megfigyelések azzal egybehangzó következtetést engednek meg; ellenesetben az előreszámítás itt is bizonytalan és kétséges.

Habár a körlég a felleg — és esőképződéshez szükséges nedvességet kellő mennyiségben tartalmazza is, mindazonáltal a csapadékképződés csak akkor áll be, midőn a levegő annyira hűlt, hogy a gőzök egész mennyiségét ezen minőségben magában nem tarthatja, midőn tehát abból a lehülés fokának megfelelő rész megsűrűdik s esős cseppek vagy hópelyhek alakjában lecsapódik.

Ha a levegő sok nedvességet tartalmaz, egyedül a körlég lehülési fokától függ, hogy a leverődés milyen alakú és mennyiségű legyen. Csekélyebb lehülés rendszerint csak felhőképződést idéz elő.

Meleg évszakban a körlég nagy hajlammal bír csapadékok képzésére, ha általános és viszonylagos nedvessége egyaránt magas fokon áll, mely eset főleg akkor áll be, midőn a hőmérsék az évszakhoz képest szokottnál magasabb s ez és a harmatpont **) között csekély különbség létezik. A mi e különbséget illeti, megjegyzendő, hogy ha pl. 25° C. légmérsék mellett a harmatpont 12—13° C., ez nagy különbség, ellenben, ha ugyanazon légmérsék mellett a harmatpont 18—19° C., ez csekély különbségnek tekinthető.

A nyári éjszakákon képződő harmat mennyisége nem csupán a lég nedvességi fokától, hanem egyúttal a kihülés mértétől is függ, habár az alsó légrétegek nedvessége tetemes is, de ha a hőmérsék éjszakán át keveset csökken, csekély mennyiségű harmat verődik le; valamint akkor is ha a kihülés erősebb ugyan, de a levegő kevés nedvességet tartalmaz (száraz). Legerősebb a harmatképződés, ha a nyugodt, meleg és c mellett nedves levegő éjszakán át nagymértben kihül.

*) Lásd az „Erdélyi gazda“ 44. számát

Szerk.

**) Valamely légtömegnek (pl. Szobánk levegőjének) „harmatpontját“ meghatározhatjuk, ha egy pohár vízbe jégdarabokat rakva, azt addig hűtjük, míg a pohár külseje finom harmatcseppecskéktől homályosodni kezd. A pohárba már előre beállított hőmérő fokát a homályosodás kezdetének percében leolvassván, ez mutatja az illető légtömeg harmatpontját.

Egyébiránt csupán magából a kisebb nagyobb harmatozásból a bekövetkező időjárásra következtetni nem lehet; mert pl. országos eső után nyári tiszta éjszakák mindaddig erős harmatok esnek, a míg a föld színe nagy kiterjedésben nedves s mindazonáltal a körlég a hőmérsék emelkedésével tiszta marad s napról napra szárazabbá lesz. Ellenben ha a föld felszíne száraz s a harmatozás csekély, egyszerre azonban és a nélkül, hogy éjszakán át a hőmérsék tetemesebben csökken volna, tehát mintegy váratlanul, erős harmat esik, e körülmény közel bekövetkező esőre mutat.

Ha a hőmérsék jelentékeny csökkenése esetén is éjszakán át kevés harmat képződik, ez világos jele annak, hogy a levegő száraz s ilyenkor esőre egyhamar kilátásunk nem lehet.

Viszont midőn nyáron tartós derült napok után a földszínehez közeledett egyenlítői áram (délnyugoti pászát) az eget felhőkkel vonja be, a légmérsék nap lementétől feljöttéig oly keveset csökken, hogy a szabad növényzet is csak gyöngén, vagy éppen észrevehetetlenül harmatosodik meg. Ez esetben a csekély harmat és illetőleg harmat iránya az egyenlítői áram nedves meleg légtömegének a magasból alászálltát s ezzel egyszersmind esős napok közel bekövetkeztét jelenti.

Ha a köd nyári reggelen a földszin közelében tartózkodik, ez arra mutat, hogy az alsó légrétegek nedvességgel telítve vannak.

Ha napfeljötté után az alsó, felmelegedett légtömeg s ezzel együtt a köd is bizonyos magasságig felszáll a nélkül, hogy párahólyagocskái feloszlanának, ez biztos jele annak, hogy a lég nagymértékben nedves s ehhez képest kiváló hajlammal bír csapadékok képzésére.

Midőn ellenben a napsugarak a párahólyagocskákat át-látszó gőzökké osztják s ennek folytán a ködréteg felülről lefelé mindinkább vékonyodik (leszállani látszik) nem lehet kétség benne, hogy a felmelegült levegő telítettsége fokától távol áll.

Míg tehát a fennálló köd közeli esőre enged kilátást, addig annak (látszólagos) leszálltakor kevésbé számíthatunk az idő megesősödésére; de másfelől az utóbbi jelenséget nem tekinthetjük tartós derült idő bizonyos előjele gyanánt sem.

A levegő nagymértékű nedvességi fokára és közel bekövetkezhető csapadékképződésre mutat az is, midőn a hegyek csúcsain időnként köd borong, vagy huzamosabb ideig éj-napon át közvetlenül a hegygerinceken fekszik.

A felhők alakja és vonulásuk iránya kiváló fontossággal bír azon oknál fogva, mert ezekből esetről-esetre következtethetünk a felsőbb légrétegek nedvességi viszonyaira.

Hogy kész vihar- és esőfelhők mit jelentenek: nem kíván magyarázatot.

A meleg évszakban mutatkozó halomfelhőkről megjegyzendő, hogy minél korábban délelőtt és minél nagyobb mennyiségben képződnek, annál bizonyosabban számíthatunk a legnagyobb napi hőmérsék idején kitörő zivatarokra.

Ha a felhők déltáját csak szorványosan jelennek meg s a késő délutáni órákban ismét teljesen elenyésznek, e körülmény a felső légrétegek csekély nedvességi fokára mutat s ennél fogva a zivatar vagy eső még napokig is kimaradhat. Némi kilátásunk

még lehet esőre azon esetben, ha a halomfelhőkből annyi megmarad, hogy naplemente előtt „fénylővellet“*) idéz elő, vagy a nap teljesen fellegekbe burkolva halad le.

Fürtrétegű felhők ha a láthatár nyugoti vagy délnyugoti aljáról a tetőpont felé nyomulnak s lassanként az egész eget egyenletes felhőfátyollal vonják be, az év bármely szakában, biztos jelei annak, hogy az egyenlítői nedves meleg légáram alászállott s ennél fogva közel álló csapadékképződésre lehet kilátásunk.

Ha a láthatár valamely távolabbi pontján olyan felhő tűnik fel, melyből az eső már megeredt, az a kérdés, hogy merre vonul az s vajon eljön-e (miként esetleg óhajtanók) vidékeinkre? Miután az esőfelhők rendszerint a szélzászló által jelzett légáram irányát követik, az eső megjötté igenis várható, ha az ugyanazon világtáj felől tünt fel, honnan a szél jön; az ég elmentett tájain keletkezett ilyenmü felhők — önként érhetőleg — mind tovább és tovább vonulva, a láthatár alá ünedeznek.

Hogy a szél felőli oldalon támadt zivatar vagy eső a szemlélő helyét (álláspontját) többé kevésbé érinteni fogja, ez annál valószínűbb, minél párhuzamosabban áll azon vonal az uralkodó szélirányhoz, melyet a látkörtől az esőfelhő középpontján keresztül a tetőpontig huzva képzelünk.

Székely Mihály.

A sáskákról és kiirtásukra alkalmas eljárásról.

(Linhart György és Hechtl Sándor, a magyar óvári gazdasági akadémia szaktanárainak a földmívelési ministeriumhoz tett jelentése.)

A sáskák (Acridioidea) az egyenes-szárnyuak (Orthoptera) rendjébe tartoznak. Az egész rendre jellemzők a rágásra alkalmas szájrészek, a 4 rendszeren különféleképp erezett szárny, s hogy félig átalakulók, azaz a petékből kikelő állatok, a hiányzó és csak többszöri vedlés után megjelenő szárnyakat leszámítva, hasonlítanak az anyaállathoz. Az egyenes-szárnyuak rendjébe tartozó rovarok több alrendbe, csoportba oszlanak. A magyarországi egyenes-szárnyuakról az Orthoptera-Pseudo Neuropterák elhagyásával — Frivaldszky János igen becses monográphiát írt, melynek segítségével bárki is könnyen meghatározhatja az egyes fajokat.

A sáskák a valódi egyenes-szárnyuak (Orthoptera genuina) alrendjébe, a szökök (Saltatoria) csoportjába tartoznak. Általános ismertető jeleik: csápjaik rövidek, fonal idomuak, néha háromélűek, legtöbbször azonban oldalvást összenyomottak. Melső szárnyaik keskenyek, pergamenszerűek, nem ránczosak, hátulsó szárnyaik finomabbak, hártásak s nyugvásokor ránczokba szedettek, lábaikon a tarsus három izból áll, hátulsó lábaikon a czombok igen erősek s az ugrásra különösen alkalmasak. A nagy közönség a szöcskével téveszti őket rendszeren

*) „Fénylővellet“ alatt értjük azon tüneményt, midőn napfeljötté után mindjárt, vagy röviddel naplemente előtt a nap erősen árnyékoló, de szakadozott fellegek mögött állván, a fénysugarak a felhőréseken átszűrődnek s a különben beárnyékolat légrétegek egyes helyeire — a naphól, mint központból szétterülő — fénycsíkokat vetnek.

össze, melyekhez nyilván leginkább hasonlítanak, de tőlük könnyen megkülönböztethetők, mert a szöcskék csápjai hosszúak, legtöbbször a test hosszúságával birnak, vagy még hosszabbak, tarsusuk 4 izból áll s a nőstények kard- vagy sarlóhoz hasonló tojó csővel birnak, a mi a sáskáknál teljesen hiányzik; a peterakás megkönnyítésére e helyett a potroh-utolsó gyűrűjén 4 rövid szaruszerű kajmos pélezenék (valvula) nevezett nyujtvány van, melynek ketteje felfelé, ketteje pedig lefelé irányult.

A sáskák petéiket többnyire a földbe rakják és pedig nem egyenkint, hanem csomókba, az egyes petéket a peterakás alkalmával kiválasztott ragaosos anyag tartja össze. A peterakás ezen módjának azon gyakorlati előnye van, hogy a nagyobbaknál a peteszedés, mint alább látni fogjuk, eredménynyel eszközölhető. A petét rendszeren ősszel vagy a nyár második felében rakják le, e czélra oly helyeket keresnek fel, melyeken a majdan kikelő álcza elég tápot találhat s a melyek elég száraz uapos s így meleg fekvéssel birnak. A peték száma egy sáska után 80—150-re tehető. A petéből a lárvák a melegebb tavaszi napok beálltával bajnak ki. Az apró lárvák kezdetben fehéresek, színtelenek, de már néhány óra múlva a kikelés után sötétebb színt, szürkét feketéig, öltének fel; a sötétebb színt azonban minden vedlés után világosabb váltja fel. A vedlés 4—5-ször történik, az egyes vedlések 10—14 napi időközben következnek egymásután, mely időközben az állat folytonos tápfelvétel által iparkodik növekedni. A vedlés előtt azonban egyideig nyugton marad, nem eszik, csak a mint a már szűkké vált felső bőrt leveli, kezdi el a pusztítást újból, mely nagyon természetesen a növekedés előrehaladtával lesz nagyobb s észrevehetőbb.

A sáskák kizárólag csak növényekkel táplálkoznak s roppant falánkok. Ha vannak is egyes növények, melyeket előszeretettel keresnek fel; ha egyszer nagy mértékben megjelennek, akkor válogatás nélkül megesznek mindenféle növényi anyagot. A nádat épp úgy elpusztítják, mint a gabonát, tengerit, vagy bármely gazdasági növényt.

A sáskafajok bármelyike is veszedelmessé, kártékonyvá válhatik. Nem szükséges erre, hogy más vidékről vándoroljon az hozzánk, hazai sáskafajaink bármelyike is képes kedvező körülmények között oly mértékben felszaporodni, hogy ez által jelentékeny kárt okoznak. Nem kell ehez egyéb, mint kedvező körülmény a pete lerakására és az állat fejlődésére. Igaz ugyan hogy a kedvező körülményeket apróra felsorolni nem lehet, mert nem ismerjük valamennyit. Leginkább csak kedvező időjárásról beszélünk, de habár az időjárásnak különösen nagy szerepe is jutott, kivüle még más körülmények, mint betegség, ellenségek száma, élősdiek stb. is közreműködnek a szaporodás szabályozására. Rendes körülmények között ezen különféle körülmények együttműködése okozza azt, hogy daczára a meg lehetséges szaporaságnak, évente oly sok pusztul el, miszerint a fennmaradó mennyiség évről-évre egyenlő számot tesz ki. Ha azonban e pusztulást okozó körülmények megszünnnek hatni, vagy csak kisebb mértékben működnek, akkor bekövetkezik azon eset, hogy a rendszeren csak gyéren előforduló sáskafaj oly mértékben felszaporodik, miszerint az egész termést veszélyez-

teti. Ez áll a vándorsáskától elkezdve lefelé bármelyikig. Egy egyszerű példa legjobban igazolja kifejtett állításunkat. Ha valamely, néhány hold nagyságu területen, pl. réten 5000 sáska tanyáz, ez fel sem tűnik, e sáska felét véve nősténynek, egyre 150 petét számítva, ezek 375.000. petét raknak; ha már most e petéknek vagy lárváknak csak egy harmada pusztul el a kedvező körülmények következtében, akkor jövő évben mégis 250 ezer sáska fog már fellépni, mely mennyiség még nem okoz oly kárt, mely észrevehető volna; ha ezek ismét kedvező körülmények között rakhatják le petéiket és fejlődhetnek a lárvák, akkor az előbbi számítást alkalmazva, újból a következő évben már 12,500.000 sáska fog ott tanyázni, a hol három év előtt 5000 volt, ezek azután képesek már nem csak a rétet, hanem a körülette levő területeket is lepusztítani. Ezen nagyon is egyszerű és igen könnyen felfogható dolgot gazdáink vagy nem tudják, vagy nem hiszik el, mert különben csak megtennének mindent, hogy a felszaporodást a mennyire csak emberi erő által lehetséges, megakadályozzák. Ez irányban pedig a sáskák természetes ellenségeinek megvédése és szaporodásukra kedvező körülmények lehető előidézése által működhetünk legsikeresebben. A sáskák ellenségei a vakand, mely főleg a peték pusztítása által használ, hasonló módon árt a cziczvány, de legsikeresebben pusztítják a madarak, különösen a golya, seregély, a vetési és hamvas varjú, a gébics. Védni kell tehát e madarakat, csak hogy ez oly követelmény, melyre már oly sokszor figyelmeztettek gazdáink s valószínűleg még sokszor lesznek figyelmeztetve, míg azt valóban meg is teszik.

Ha már azonban igen elszaporodtak, akkor a felsorolt ellenségek nem elégségesek a kiirtásra, az embernek magának kell ez esetben közreműködni. A kiirtásra, elpusztításra nézve a következőket ajánljuk:

1. A peték összeszedését. Ezen eljárás sikeresen csak a nagyobb fajok ellen alkalmazható, mert csak ezeknél képeznek a peték oly nagy csomót, hogy azokat felismerni és összegyűjteni lehetséges minden hosszabb keresés és különös szakismeret nélkül. Azon helyeket, hová a petéket lerakják, némi gyakorlat után könnyű feltalálni, az ilyen helyeken ugyanis rendszeren nagyobb számu döglött nőstény-sáskákat találhatni. A peték keresésénél nem szükséges mélyre felkutatni a talajt, mert a peték legfeljebb 4 cent. mélységben rakják le. Azon helyekre, hol a nyár folyamában és ősszel sok petét szedtünk össze, jövő év tavaszán különös figyelemmel kell lenni, mert valamennyi petét összeszedni lehetetlen, azért tavasszal a visszamaradt petékből kikelt, kezdetben csapatokban együtt ülő fiatal lárvákat kell pusztítani.

2. A sáskák elégetését. A hol már a sáskák pusztitanak, ott legtöbb sikerrel alkalmazhatni ezen és a következő eljárást: az elégetést oly módon eszközöljük, hogy azon irányban, mely felé a sáskák huzódnak, egy szabad területre, ha ilyen nem rendelkezünk, akkor lekaszálunk egy szükséges nagyságu területet, melyre szalmát, nádat vagy más könnyen égő anyagokat hordunk, ezután a sáskákat reá terelvén, felgyűjtjük.

3. Fogó árkok ásását. Oly vidéken, hol a tüzelő

anyag sokba kerül, munka erő pedig elég van, ezen eljárás ép oly sikerrel alkalmazható, mint az előbbeni. Itt szintén azon irányban, mely felé a sáskák húzódnak, a még meg nem lepett területen 50—60 centiméter mély és ily széles árkot húzunk, a kihányt földet a tulsó oldalra az árok partjára felhalmozzuk, ezután a sáskákat az árokba hajtjuk, és itt agyontaposuk s egy réteg földdel behintjük. Jó az árkok fenekén egyes mélyebb fogógödröket alkalmazni, melyekbe az árok fenekén mászkáló sáskák belebuknak, összegomolyodnak, s így könnyebb azokat agyontaposni.

A sáskák hajtásánál a következőkre kell figyelemmel lenni. A hajtók lombos faágakkal ellátva a sáskasereg mögé állnak és az ágakkal feljlesztgetik az állatokat, a nélkül azonban, hogy agyonverdesnék őket, mert különben olyannyira összezavarodnak, hogy nem haladnak a kívánt irányban, hanem vagy nyugton maradnak vagy visszafelé ugrálnak. Ezen hátráltató körülmény elkerülése czéljából a hajtóknak még arra kell figyelni, hogy a nagy sáskatömegtől mindig bizonyos távolságban álljanak, ne pedig közötté járjanak és ha a sereg egy vagy más okból megakad, nem akar haladni, a hajtóknak bizonyos távra vissza kell húzódnok s csak $\frac{1}{2}$ —1 óra elteltével szabad a hajtást folytatni. A hajtásnak továbbá lassan kell történnie, mert különben a sáskák elfáradnak s nem haladnak előre. A legalkalmasabb idő a hajtásra kora reggel, a míg a harmat fel nem szállt, a vándor-sáskákat, midőn szárnyasok, már csakis ez időben lehet hajtani, a kisebb fajokat azonban, szintugy a vándor-sáska lárváit egész napon át lehet terelni. A hajtást ugyanazon területen többször kell ismételni mindaddig, míg elegendő sok sáskát lehet ily módon összehajtani és elpusztítani.

Ezen három pontban foglalhatjuk össze azon intézkedéseket, melyeket a sáskák ellen sikerrel alkalmazhatni. Azonban ezek felsorolásával korántsem említettük fel mindazon intézkedéseket, szereket, melyek a sáskák ellen ajánlottak. A meg nem említett segédszerek azonban vagy babonaságra, vagy e tárgy nem ismerésére, vagy üzérkedésre vezethetők vissza. A sáskák elé harangozást még csak megbocsáthatni a tudatlan népnek, ha bár ezzel is többet árt magának, mint a sáskának, de mit szóljunk ahhoz, ha komoly férfiak gazdasági szaklapokban a sáskák ellen carbolsavat, hamut, korai és késői vetést ajánlanak. Feltéve, hogy a carbolsav megöli a sáskát, mily ropant mennyiség volna erre szükséges, mennyi munkaerőbe kerülne, annyi vizet és carbolsavat a meglepett területre felhordani. E szer csak akkor használhatna, ha az egész területet carbolsavval elárasztanók, ennél talán azonban mégis csak olcsóbb az égetés vagy árokásás.

Korai vagy késői vetés ajánlása a sáskák ellen szintén el nem fogadható tanács. A korait, ha jövő évre várjuk a sáskát, későit, ha már itt vannak. Hiszen ez nagyon jó volna, ha megtudnók mondani, hogy mely napon és mely órában fognak hozzánk érkezni a sáskák, csak hogy ezt meghatározni nem lehet. Semmi pozitív adattal nem bírunk, mely biztosítana, hogy a sáskák majd csak augusztus hóban jönnek hozzánk. A korai vetés nem eszközölhető oly korán és nem is vonja maga után,

hogy az aratás 4 héttel előbb történjék, a rendes időnek 5—10 nap pedig nem számít. Az ily tanácsok meg nem fogadására különösen figyelmeztetjük a gazdaközönséget. Első tekintetre jobbnak látszanak, mint az általunk ajánlottak, mert kevesebb munkába, fáradságba kerülnek, de a haszon szinte kevesebb vagy éppen semmi.

Nem csak a sáskákat illetőleg, hanem a többi gazdasági rovarok ellen ajánlott csodaszerekre is felhívjuk a gazdaközönség figyelmét, azt tanácsolván, hogy ezeket meg ne vásárolja, mert ezen szerek, igaz hogy használnak, de nem annak, ki megveszi, hanem annak, a ki eladja. Ha azon a pénzben, mely erre szükséges, napszamosokat fogad és ezekkel pusztítja a kárt okozó ellenséget, különösen, ha az egész község együttesen cselekszi ezt, akkor minden híres szerek, különös vetésmódok nélkül, igen egyszerű módon lehet a bajt elnyomni.

A sáskafajok közül különösen a következők léptek fel nálunk oly nagy mennyiségben, hogy károkat okoztak.

1. A vándorsáska, (*Oedipoda migratoria*, Linné v. *Pachytylus migratorius* f.) 4—5 centiméter hosszú s így a nálunk előforduló rovarok legnagyobbjai közé tartozik; feje nagy, vastag, alul szélesebb mint felül, elől függélyes csápja 26 ízű áll, a fejtő eleje csekélyen kivájt, szájrészei különösen erőteljesek. Előtörja egészen a közepéig összeszorult, hátsó része elszélesedő s a szárnyak tövét fedi s felül háromszög alakban végződik.

Az előtorj felső oldalának közepén egy kétszer bemetszett hosszormó vonul végig, oldalormok hiányoznak. Az előmell tompa. Szárnyai a potrohnál hosszabbak. A hátsó lábak czombjai igen erősek és felső oldalukra finom fogazottak. A vándorsáska színe nagyon változó. Azon vélemény, hogy a hím a nősténytől színe által meg lehet különböztetni, téves. Legélénkebb színű a fej és az előtorj: ez zöldes sárga-barna-vöröses színű lehet, legtöbbször foltos. A potroh sötétbarna vagy kékes, a pélcék rendszeren feketék. A szárnyak sárgásbarnák, elszórt sötétebb foltokkal, a főerek barnák. A lábak sárgászöldek.

A vándorsáska nálunk egyes példányokban minden évben előfordul s ezek felszaporodása ép oly nagy károkat képes maga után vonni, mint a keleti vidékekről vándorló csapatok s a sáskajárásokat nem is a keletről jövő sáskák okozzák kizárólag, hanem a minálunk gyéren előforduló rendkívüli felszaporodása is. A vándorsáskák ellen a fennemlített peteszedés igen sikeresen alkalmazható.

2. Az olasz beszke. (*Caloptenus italicus*.) A hím 16—20, a nőstény 28—30 mm. hosszú. A vándorsáskától megkülönböztethetni az által, hogy kisebb, az előmell közepén hosszú kupos emelkedéssel bír és a középpomon kívül az előtorj még két oldalormóval is bír, feje rövid, a homloka egy kissé lejtős a fejtető közepén rövid ormóval bír. Szárnyai jól kifejlődöttek a potrohnál hosszabbak, színe szintén változékony, legtöbbször rozsdás-barnak. A mellső szárnyak sárgásak, feketés vagy barnás foltokkal, melyek néha egymásba folynak, fedettek. A hátulsó szárnyak rózsaszínűek. A hátulsó czombok belső oldala alsó része vöröses, a külső oldalán három, néha homályos

folt látható, hátulsó lábszárai vörösek. Fejlődése nincs teljesen kiderítve, mert azon nézet, hogy a nőstény áttelel s csak tavasszal rakja a petéit, nagyon valószínű. Hazánkban már többször léptek fel pusztítólag, így 1866-ban Nógrádmegyében 1875-ben habár csak kis területen, Mosonymegyében, 1876-ban Kolozsvár környékén.

3. A réti lovancz. (*Stenobothrus pratorum* f.) Hossza a hímnél 13—18 mm., a nősténynél 17—22 mm., feje, oldalvást tekintve, háromszögű, a fejtető elején két hosszukás gödröcskével, az előtorj középormója egyenes, az oldalormók egy kissé görbültek s a fej irányában egymáshoz közeledők. Az előmell tompa. Színe fűzöld, alul ságászöld vagy barnás, hátsó lábszára vöröses.

Taschenberg említi, hogy Ausztriában különösen az árpa-és zabföldeken okozott nagyobb károkat. Hazánk igen sok vidéken előfordul, de jelentékenyebb károkat tudunkkal nem okozott. —

Könyvismertetés.

A must és bor főbb alkotórészeinek meghatározási módszerei 18 ábrával. A m. t. akadémia által a Vitéz-jutalommal koszoruzott pályamunka írta Dr. Csánády Gusztáv, a keszthelyi m. k. gazd. tanintézet vegyész-tanára. Budapest a m. t. akadémia könyvkiadóhivatala. Ára 40 kr.

E röviden és velősen irt munka mind össze 51 lapra foglalja össze mindazt, mi a nem szakértőre, mint szülő és borkezelőre nézve érdeklél és fontossággal bír. Egyszerű, gyakorlati tanácsokat osztogat, utmutatásokat ad, melyeknek követeése százezer forintnyi értéket menthetne meg e szegény hazának, egy roppant összeget, mely most közönyünknek vagy tudatlanságunknak esik áldozatul! A munka a következő tartalmú cikkekre oszlik, melyek szükség szerint ábrákkal is fel vannak világosítva: A must- és borelemzés jelentősége. Cukor meghatározás a mustban. A cukor pontosabb meghatározása. Savmeghatározás. Szesz meghatározás Salleron szerint, vaponimeterrel, Neubauer szerint. Vonatanyag meghatározás, beszámítási módszer, cukormérő módszer. Hamumeghatározás. Fehérny meg határozás. A cersav felfedezése. — Ajánljuk az olvasó és céljának teljesen megfelelő könyvecskét érdeklődő gazdatársainknak szives figyelmükbe. —s.

Levelezés.

Ozd, 1876 november 5-én.

Szüretünk eredményét — mely október 16—27-ig tartott — kívánom röviden tudatni. — Jóllehet a tavasszal mutatkozott gazdag termést a fagy — s a hogy a szőlő lágynulni kezdett — a madarak nemhogy megdézsmálták, hanem csak a dézmáját hagyták meg, mégis szőlőhegyeink — ugyan számításon alól — de elég jól eresztettek (átlagos termés cat. holdanként 25 cédelyi veder).

Nem akarom állítani, hogy mennyiségileg más bortermő helylyel versenyezhetnénk, de a mi a minőséget illeti, hátran síkra szállunk.

A mérések eredménye — a Wagnerféle sav- és a Babóféle cukormérővel — következő:

Vegyes	19—21%	sav-	24—28%	cukortartalommal,
Riesling	17—19%	„	22—25%	„
Som	16—18%	„	20—26%	„

Régi és számos borvevőink közül egy sem jelentkezett, pedig ily bor bármely pinczének becsületére válhat.

Az ozdi hegy most sem ejtett csorbát régi jó hirnevén.

Dósa Sándor.

E G Y V E L E G.

* „Okszerü gazdaszat“ czimen ügyesen szerkesztett „Szolnok-Doboka“ t. laptársunk egy cikksorozatát indított meg Vékony Gábor tollából, mely első sorban ugyan csakis említett megyével foglalkozik, de fájdalom, erdélyi országrészünknek majd minden vidékét ölelhetné fel a maga szemrehányásaival és jó tanácsaival. Szerzővel együtt mi is melegen óhajtuk, hogy felszólítása ne maradjon kiáltó szó a pusztában!

* A budai vinczellérképezdeben, melyet az országos magyar gazdasági egylet tart fenn, az elmúlt tanévben 15 növendék között öt erdélyrészi volt u. m. Bágyi József, Maros-Nyárad; Kovács Miklós, Sövényfalva; Molnár Lajos, Maros-Káptalan; Nagy Albert, Maros-Ilye és Bálint Lajos Felvinczről. Ezen aránylag felette nagy szám is bizonyítja egy erdélyrészi vinczellérképezde szükségét, melynek létesítésére azonban fájdalom kevés a remény!

* Személyi hir. Molnár Lajos, a debreczeni, majd rövid ideig a kolosmonostori m. kir. gazd. tanintézet, jelenleg pedig az országos magyar gazd. egylet istvántelki földmives iskolájának igazgatóját és lapunknak kiválóan tisztelt érdemes munkatársát, Komárommegye közönsége a Nadasdyféle alapítványból rendszeresített megyei vándortanári állomásra megválasztotta. Őszintén örvendünk a minden tekintetben szerencsés választásnak és meg vagyunk győződve, hogy Molnár Lajos működése rövid idő múlva hatalmas érvül fog szolgálni a vándortanári intézmény üdvös voltának bizonyítására.

(O. b.) A gesztenyének zamatos, édes izet olyformán igyekeznek adni a keleten, hogy kifalazott gödrökbe elhelyezik októberhóban a gesztenyéket és ott hagyják, míg izzadni kezdenek, mi 10—14 nap alatt bekövetkezik.

* Az „Orion“ Budapestben székelő állatbiztosító egylet. Az osztrák cs. k. magas belügyminiszterium Bécsben f. évi 12,809 sz. a. kelt rendeletével megengedte, hogy az „Orion“ egylet üzletét a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és tartományokban folytathassa, illetve vezethesse. — Hasonló módon az „Orion“ egyletnek az egész olasz királyságban állatbiztosítási műveletei tekintetében az olasz törvények értelmében a f. é. októberhó 6-án kelt igazolvány szerint 1876. évi szeptemberhó 1-től kezdve a bélyegilletéknek közvetlenül leendő fizetése megengedett.

— A gyűrűs henger nagy értékét gazdáink még eléggé nem méltányolják. A külföld értelmes gazdái már régen hasznosítják ezen megbecsülhetlen eszközt. Főczélja o

eszköznek a rögök elapítása és a felső földréteg összenyomása, mert régi igazság az mivel növényeink állására nézve, hogy a talaj felül szilárd, alól porhanyó legyen. Tulporhanyó talaj könnyen kiszárad és a fiatal növényeknek állása nem eléggé szilárd. De a gyűrűs henger nemcsak ez irányban hasznos, hanem igen előnyös számos féreg és egyéb kártékony állatok ellen; így például az egérlyukak által összevissza lyuggatott talajt jól összenyomja és számos egeret és apró egérfiakkal telt egérfészket nyom össze. A talajnak szilárdabb volta hasznos a drótféreg s több más féreg ellen. A gyűrűs henger a fiatal gabnanövények kifagyása ellen is igen jó szolgálatot tesz. (F. é.)

* Piaczi árainkat illetőleg megjegyezzük, hogy Csik-Szereda, Sepsí-Szt.-György, Torda és Vajda-Hunyad, újabb heti vásáraitól tudósítást nem vettünk, a dévai gabonárák 100 kilogrammonként vannak jegyezve.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

Jelzálogkölcsonöket

a birodalom bármely részében, telekkönyvezett nem tehermentes földbirtokra 1000 frttól a legmagasabb összegig 5½ és 6% kamat mellett törlesztésre, rövid idő alatt és 5000 frton felülieket még előnyösebb módozatok mellett gyorsan eszközöl

a hatóságilag engedélyezett általános

(4) (21-26) „Ipar és keskedelmi ügynöki iroda“

Kolozsvártt, párisuteza, 19. sz. saját ház.

(Értekezhetni személyesen vagy posta útján naponta d. n. 1-4 óráig)

Tauffer Ferencz

Kolozsvártt.

Ajánlja a már ösmeretes Mayer-féle amerikai szegszerkezetű vert vasból készült cséplőgépjeit, kézi- és lóerőre új javítással, Mayer Trieurs konkolyválasztó és különböző szelelő rostáit kedvező fizetési feltételek mellett.

(3)

(45-52)

Piaczi árak.

A héti vásár		Egy hectoliter (=1.62 bécsi mérő)							100 Kilogramm (=178.55 bécsi font)	1 köbméter (=0.14 bécsi köböl)	1 kilogramm (=1.78 bécsi font)
heye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzifa	marhas
ára krajczárokbán											
Besztercze	sept. 25.	560	380	380	—	300	330	260	120	320	28
Brassó	ang. 5.	720	520	440	340	180	400	—	—	—	36
Csik-Szereda	sept. 13.	834	692	550	450	200	500	400	180	125	32
Déva	nov. 4.	880	750	750	540	650	500	460	150	136	30
Déés	nov. 7.	750	540	450	—	160	240	520	155	450	32
Erzsébetváros	nov. 4.	700	600	450	—	280	325	280	160	300	34
Gy.-Sz.-Miklós	nov. 4.	775	520	425	375	175	425	120	26	—	28
Fogarás	nov. 3.	750	570	435	—	274	495	400	150	380	32
K.-Fehérvár	nov. 4.	870	674	526	—	340	310	340	170	300	36
Kolozsvár	nov. 9.	810	580	485	—	245	355	270	170	500	38
M.-Vásárhely	nov. 2.	655	385	415	185	180	270	180	30	380	32
Naszód	máj. 9.	540	540	550	330	260	300	150	110	125	30
Nagy-Enyed	nov. 2.	825	650	525	—	260	300	220	50	235	36
N.-Szeben	nov. 7.	770	620	480	400	260	310	180	—	350	32
S.-Sz.-György	oct. 30.	850	675	500	380	200	460	210	80	250	28
Szamosújvár	nov. 6.	837	485	500	—	245	290	350	75	500	30
Sz.-Régen	nov. 2.	750	510	505	330	225	300	300	130	230	32
Sz.-Udvarhely	nov. 7.	850	670	590	—	250	405	200	50	225	12
Torda	oct. 31.	720	500	400	—	300	300	300	40	280	36
V.-Hunyad	oct. 14.	800	600	540	—	250	480	200	100	600	32

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjszabalyzata.

10/16 lap	széri hirdeteskör											
	1-1		1-3		1-6		1-12		1-24		1-52	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
10/16 lap	14	—	36	—	70	—	120	—	200	—	360	—
8/16 „	7	—	18	—	35	—	60	—	100	—	180	—
4/16 „	3	50	9	—	17	50	30	—	50	—	90	—
2/16 „	1	75	4	50	8	75	15	—	25	—	45	—
1/16 „	—	90	2	25	4	40	7	50	12	50	22	50

Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányiszor a hirdetés megjelentik.

TARTALOM:

Mi okozta és okozza Gyergyóban a mezőgazdaság hátramaradását? — Egy pár szerény nézel gazdászatumk fejlődése érdekében. — Az időjárás előjelei. — A sáskákról és kiirtásukra alkalmas eljárásról. — Könyvismertetés. — Levelezés. — Egyveleg. — Hirdetések. — Piaczi árak.